

ІНСТИТУТ ГІСТОРЫИ НАН БЕЛАРУСІ
МІЖНАРОДНЫ ДЗЯРЖАЎНЫ ЭКАЛАГЧНЫ ІНСТИТУТ
ІМЯ А. Д. САХАРАВА БЕЛАРУСКАГА ДЗЯРЖАЎНАГА ЎНІВЕРСІТЭТА
СЛУЦКІ РАЁННЫ ВЫКАНАЎЧЫ КАМІТЭТ
РЫМА-КАТАЛІЦКІ КАСЦЁЛ У БЕЛАРУСІ

Серыя «Беларусь і Эдвард Вайніловіч»

БЕЛАРУСЬ, СЛУЦКІ КРАЙ І ЭДВАРД ВАЙНІЛОВІЧ

Матэрыялы

Міжнароднай навукова-практычнай канферэнцыі

Слуцк—Мінск, 22–23 верасня 2017 г.

Мінск
«Медысонт»
2018

УДК [94(476)+929 Вайніловіч](082)
ББК 63.3(4Беи)я43
Б43

Серыя заснавана ў 2016 годзе

Рэдакцыйная камегія:

*А. А. Каваленя (навук. рэд.), Н. В. Анофранка,
В. В. Даніловіч, У. М. Завальнюк, В. Л. Лакіза, Н. Я. Новік,
У. С. Пуцік (адк. рэд.), А. У. Унучак*

Рэцэнзент:

загадчык цэнтра ўсеагульной гісторыі і міжнародных
адносін Інстытута гісторыі НАН Беларусі,
доктар гістарычных навук *У. В. Тугай*

Б43 **Беларусь, Слуцкі край і Эдвард Вайніло віч : матэрыялы**
Міжнароднай навукова-практычнай канферэнцыі,
Слуцк—Мінск, 22–23 верасня 2017 г. / Інстытут гісторыі
НАН Беларусі [i інш.]; рэдкал.: А. А. Каваленя (навук. рэд.)
[i інш.];— Мінск : Медысонт, 2018. — 416 с. — (Серыя
«Беларусь і Эдвард Вайніловіч»).

ISBN 978-985-7136-85-8.

У зборніку змешчаны даследаванні беларускіх і польскіх навукоўцаў, спецыялістаў па гісторыі Беларусі другой паловы XIX – першай трэці XX ст., прысвечаныя выдатнай асобе, рэфарматару, патрыёту сваёй Айчыны Эдварду Вайніловічу (1847–1928), а таксама Слуцку і Слуцкаму краю. На фоне гістарычных кататаклізмаў як у Беларусі, так і за яе межамі адлюстраваны важнейшыя вехі з жыцця і дзейнасці нашага суайчынніка.

Адресуецца вучоным, выкладчыкам ВНУ, настаўнікам школ, краязнаўцам і ўсім тым, хто зацікаўлены ў вывучэнні амаль забытых старонак з гісторыі нашай Бацькаўшчыны.

УДК [94(476)+929 Вайніловіч](082)
ББК 63.3(4Беи)я43

ISBN 978-985-7136-85-8

© Ін-т гісторыі НАН Беларусі, 2018
© Афармленне. ТАА «Медысонт», 2018

Святлана Талмачова

- Дзейнасць земскіх начальнікаў Слуцкага павета па рэалізацыі
Сталыпінскай аграрнай рэформы (1906–1914 гг.) 316

Кристина Таранович

- Деятельность землеустроительных комиссий по реализации
Столыпинской аграрной реформы в Слуцком уезде
Минской губернии (1906–1917 гг.) 329

Андрэй Унучак

- Случчына на старонках газеты «Наша Ніва»
пачатку XX ст. 345

Ігар Гушчынскі

- Судовыя ўстановы Часовага ўрада на тэрыторыі
Мінскай губерні ў 1917 г. 354

Алена Трубчык

- Мінскае сельскагаспадарчае таварыства ў перыяд
польскай акупацыі (1919–1920 гг.) 370

Раіса Зянюк

- Спробы адраджэння дзейнасці рымска-каталіцкай абшчыны
ў Слуцку (1944–1970 гг.) 379

Ганна Станіславенка, Алена Крывальцэвіч,

Настасся Драгун, Настасся Казлоўская,

Марына Марчык, Эвеліна Русецкая,

Аляксандр Пратасеня, Міхась Шыбко, Юрый Гецэвіч

Папулярызацыя гісторыка-культурнай спадчыны

Случчыны праз мабільныя электронныя рэсурсы 397

*Ганна Станіславенка, Алена Крывальцэвіч,
Настасся Драгун, Настасся Казлоўская,
Марына Марчык, Эвеліна Русецкая,
Аляксандр Пратасеня, Міхась Шыбко, Юрый Гецэвіч*

ПАПУЛЯРЫЗАЦЫЯ ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНАЙ СПАДЧЫНЫ СЛУЧЧЫНЫ ПРАЗ МАБІЛЬНЫЯ ЭЛЕКТРОННЫЯ РЭСУРСЫ

Турызм — гэта адна з важнейшых частак міжкультурных зносін для любой краіны. У Беларусі ён з'яўляецца прыярытэтным напрамакам сацыяльна-эканамічнага развіцця краіны, які рэалізоўваецца ў межах дзяржаўнай праграмы «Беларусь гасцінная» на 2016–2020 гады. У рэспубліцы налічваецца больш за 15 тыс. аб'ектаў, якія маюць гістарычную, культурную, архітэктурную значнасць, а таксама памятных мясцін, звязаных з імёнамі выдатных дзеячаў сусветнай гісторыі і культуры. Багатая гісторыка-культурная спадчына Беларусі дае ўсе падставы для развіцця пазнавальнага турызму ў нашай краіне. Развіццё гэтага напрамку дапаможа вырашыць праблему асвятлення гісторыка-культурнай спадчыны Беларусі. У сваю чаргу, вырашэнне дадзенай праблемы будзе спрыяць павелічэнню наладжвання турыстычнага патоку ў нашу краіну. З улікам прыняцця ўказа аб «Аб устанаўленні бязвізавага парадку ўезду і выезду замежных грамадзян», які дазваляе бязвізвы парадак уезду ў Беларусь на тэрмін не больш за 5 сутак пры ўездзе праз Нацыянальны аэрапорт Мінск, пытанне папулярызацыі гісторыка-культурнай спадчыны набывае вялікую значнасць.

Для папулярызациі гісторыка-культурнай спадчыны неабходна выкарыстоўваць сучасныя і адначасова даступныя сродкі і прылады для перадачы інфармацыі. Сёння мабільны тэлефон — прылада, якую мае амаль кожны чалавек. Найбольш папулярнымі сталі смартфоны, якія адначасова выконваюць функцыю мабільнага телефона і персанальнага камп'ютара. Наяўнасць аперацыйнай сістэмы дазваляе пашираць функцыі смартфона. Таму, на наш погляд, для найбольш эфектыўнай папулярызациі гісторыка-культурнай спадчыны трэба выкарыстоўваць мабільныя электронныя рэсурсы, якія не толькі будуць даступнымі і простымі ў выкарыстанні, але і дазволяць прадстаўляць інфармацыю інтэрактыўна і мультымедыйна.

На карысць мабільных рэсурсаў сведчыць таксама наступнае. Паводле заявы кіраўніка каманды Пошуку Google, Аміта Сінгхала (Amit Singhal) летам 2015 г. колькасць мабільных пошукаў у Google ўпершыню перабольшыла колькасць дэсктопных (г. зн. тых, якія ажыццяўляліся праз стацыянарны камп'ютар). Такім чынам, колькасць карыстальнікаў мабільнымі праграмамі ўзрасла, што ў выніку дае павышенне попыту на карыстанне мабільнымі праграмамі.

Агляд мабільных электронных рэсурсаў. Пад мабільнымі электроннымі рэсурсамі мы разумеем праграмы для аперацыйных сістэм смартфонаў. У дадзеным артыкуле мы разглядаем выключна праграмы для аперацыйнай сістэмы Android (Андроід) праз яе большую даступнасць і развітасць для Беларусі, чым, напрыклад, сістэма iOS (Аёс). Мы правялі маркетынгавае даследаванне мабільных праграм, праз якія папулярызуюцца (ці маглі быт) аб'екты гісторыка-культурнай спадчыны Случчыны (табл. 1). Пошук выконваўся праз выкарыстанне мабільнага телефона і мабільнай праграмы Google Play. У Google Play Market па запыце «Слуцк» былі паказаны наступныя вынікі пошуку (прыведзены толькі рэlevantныя).

Табліца 1 — Вынікі пошуку ў Google Play Market па запыце «Слуцк»

Назва прыкладання	Слуцк Транспортны
Аўтар	Роман
Статыстыка	Мабільная праграма мае каля 1000 спампоўянняў, 224 адзнакі, сярэдні бал 4,8
Мова	руская
Апісанне функцыяналу	Мабільная праграма прадстаўляе інфармацыю пра аўтобусы, таксі, расклад чыгункі, аўтасэрвісы, аптэкі, стаматологіі, ЦРБ, дзіцячу паліклініку, крамы оптыкі, кафэ, фітнес-клубы, дзіцячыя кафэ, крамы для рыбаловаў і рыбных месцы, банкі, банкаматы, курсы валют, навіны горада
Назва прыкладання	Мой Слуцк
Аўтар	Dmitry Begovatov
Статыстыка	Мабільная праграма мае каля 100 спампоўянняў, 7 адзнак, сярэдні бал 3,6.
Мова	руская
Апісанне функцыяналу	Для функцыяновання мабільнай праграмы неабходны доступ да фота, а таксама да GPS-каардынат карыстальніка. Мае шэсць раздзелаў: ежа, прыгажосць, таксі, паслугі, транспарт, навіны. У раздзеле «Ежа» прапанавана інфармацыя пра розныя кафэ, рэстараны, банкетныя залы. Раздзел «Прыгажосць» не спрацаваў. Раздзел «Таксі», адпаведна прадстаўляе інфармацыю пра таксі. Раздзел «Паслугі» мае самы шырокі спектр заяў ад грузчыкаў да рытуальных паслуг. Раздзел «Навіны» інфармуе пра здарэнні ці цікавыя падзеі ў горадзе

У Google Play Market па запыце «Belarus» (табл. 2) былі паказаны наступныя вынікі (у тэксце артыкула прыведзены толькі рэlevantныя да тэмы запыту Слуцк).

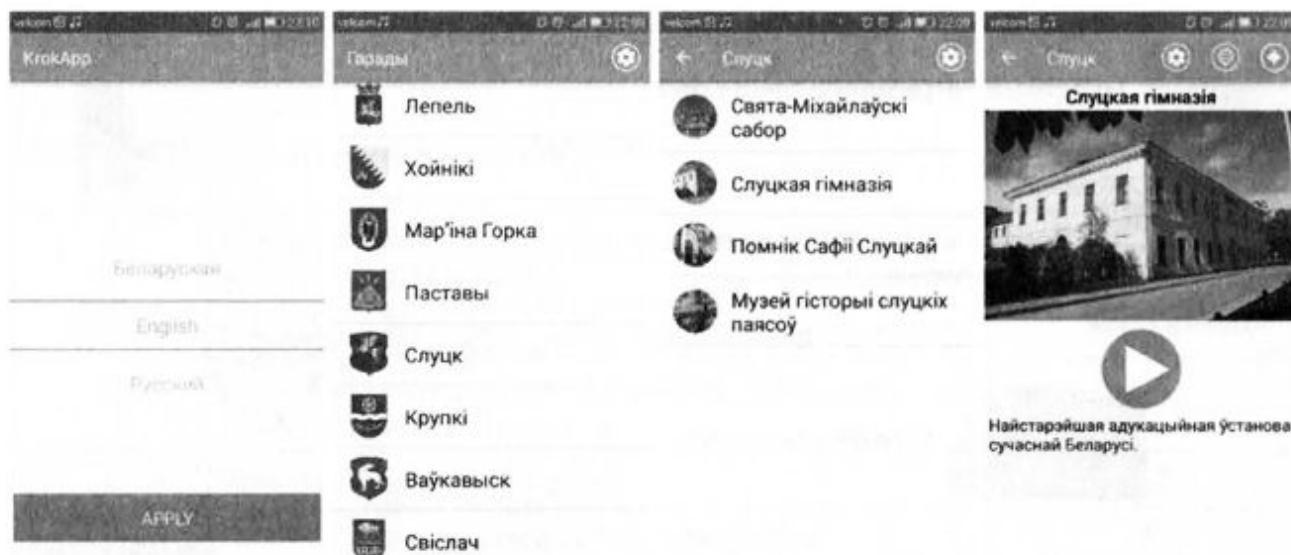
Табліца 2 — Вынікі пошуку ў Google Play Market па запыце «Belarus»

Назва прыкладання	Belarus Guide by Triposo
Аўтар	Triposo Inc.
Статыстыка	Мабільная праграма мае каля 500 спампоўянняў, 4 адзнакі, сярэдні бал 4,2.
Мова	англійская
Апісанне функцыяналу	Неабходны доступ да фота карыстальніка. На першай старонцы, якая прысвячана гораду Слуцку, бачна фота, якое было зроблена ў гэтым горадзе, прапаноўваецца маленкі артыкул пра Слуцк з Вікіпедыі. Карыстальніку прызначаны раздзэлы: славутасці, ежа і напоі, начное жыццё, атэлі, заняткі, культурны фундамент, практычныя парады, блок з інфармацыяй пра актуальны час, надвор'е, канверсію валют (з BYN у RUB) і выпадковую карысную фразу на рускай мове. У раздзеле «Славутасці» карыстальніку пропаноўваецца завітаць у Музей мясцовай гісторыі, паглядзець на будынак дваранскага сходу, зайсці ў Галерэю мастацтваў і азнаёміцца з мемарыялам яўрэямі-ахвярам Халакосту. Фотаматэрыйялаў, аўдыяматэрыйялаў у гэтай мабільнай праграме па дадзеных аб'ектах няма. Тэкставы матэрыйял абмежаваны 1–2 сказамі

Назва прыкладання	Глобус Беларуси
Аўтар	Alexander Filimonov
Статыстыка	Мабільная праграма мае каля 5 000 спампоўянняў, 127 адзнак, сярэдні бал 4,3
Мова	руская
Апісанне функцыяналу	Мабільная праграма з'яўляецца адлюстраваннем сайта www.globus.tut.by . Неабходны доступ да геакардынат карыстальніка. Прапаноўваюцца наступныя славутасці: сабор св. Міхаіла Арханёла (драўляны), капліца, мужчынская гімназія, дваранскае сабранне, духоўнае вучылішча, гарадская забудова канца XIX — пачатку XX ст., камерцыйнае вучылішча, касцёл св. Антонія і манаstry св. Францыска, манаstry бернардзінцаў, астатні земляных умацавання XVII—XVIII стст., помнік Сафіі Слуцкай, паштовая станцыя сярэдзіны XIX ст., капліца св. Варвары (драўляная), яўрэйскія могілкі, хрысціянскія могілкі, помнік Іосіфу Сталіну. У мабільнай праграме прысутнічае фотакантэнт, геакардынаты аб'ектаў, тэкставы контэнт (не для ўсіх аб'ектаў). Ёсьць магчымасць адзначыць пункт, як наведаны, дадаць у закладкі
Назва прыкладання	Мінск — Minsk
Аўтар	Cybericsllc
Статыстыка	Мабільная праграма мае каля 50 000 спампоўянняў, 1360 адзнак, сярэдні бал 4,3
Мова	руская
Апісанне функцыяналу	Мабільная праграма дае кароткае гісторычнае, культурнае апісанне горада Слуцка. Таксама прыведзены фотаздымкі некаторых славутасцей (без подпісаў). Ёсьць інфармацыя пра іншыя аб'екты: кафэ, чыгуначныя станцыі, стадыёны, паліклінікі, крамы і інш.

Прыведзены аналіз паказвае, што ніводная з гэтых мабільных праграм цалкам не можа вырашыць праблему папулярызацыі гісторыка-культурнай спадчыны Случчыны.

Мабільны персанальны аўдыягід KrokApp. Мабільныя праграмы ў турыстычнай сферы дапамагаюць арыентавацца не толькі ў геаграфічнай, але і ў культурнай прасторы краін. Супрацоўнікамі лабараторыі распазнавання і сінтэзу маўлення НАН Беларусі была распрацаваная мабільная праграма-аўдыягід KrokApp, якая дазваляе турыстам атрымліваць інфармацыю пра славутасці і культурныя каштоўнасці Беларусі без удзелу прафесійных гідаў. У спіс гарадоў гэтай мабільнай праграмы ўваходзіць Слуцк (рыс. 1).

**Рысунак 1 – Мабільная праграма-аўдыягід KrokApp
(экраны выбару мовы, выбару горада, выбару славутасці,
непасрэдна славутасці)**

Праграма дае магчымасці выбару мовы: беларуская, англійская і руская (як асноўныя, базавыя мовы), таксама кітайская, чэшская для г. Мінска. Асаблівасць аўдыягіда – шматмоўнасць – дазваляе выкарыстоўваць яго не толькі ўнутраным турыстам, а таксама і ўязным. Акрамя таго, праграма дае магчымасці выбару карыстальнікам свайго вольнага часу і, улічаючы гэты выбар, будзе карыстальніцкі маршрут з дапамогай GPS-тэхналогіі. Таксама праграма мае ў сваім складзе функцыю праслушоўвання тэкстаў, у якіх распавядаецца гістарычная даведка пра ту ю іншую славутасць.

Асаблівая ўвага ў карыстанні праграмай надаецца працы з кантэнтам. Усе тэксты мабільнай праграмы рыхтуюцца прафесійнымі гідамі, вычытваюцца філолагамі, праходзяць валідацыю ў Інстытуце гісторыі НАН Беларусі, пасля якой перакладаюцца і начытваюцца. Агульна этапы працы над кантэнтам прадстаўлены на рыс. 2.

Рысунак 2 – Этапы працы над кантэнтам для мабільнай праграмы KrokApp

Для выбару славутасцей у тым ці іншым горадзе кантэнт-правайдары карыстаюцца наступнай класіфікацыяй:

- 1) духоўная спадчына: цэрквы, касцёлы, сінагогі, малітоўныя дамы і іншае;
- 2) абарончыя пабудовы: замкі, крэпасці, фартэцыі і г. д.;
- 3) гістарычна важныя будынкі: ратуша, нешта першае ў сваім родзе і г. д.;
- 4) помнікі гістарычным асобам;
- 5) помнікі гістарычным падзеям;
- 6) помнікі «персанажам» (прыклад: помнік літары «Ў», помнік бабру і г. д.);
- 7) тапаграфічныя аб'екты (вуліцы, завулкі, праспекты);
- 8) прыродныя аб'екты (рака, гара, расліна і г. д.);
- 9) іншае (заводы, комплексы і г. д.).

Для большай сістэматызацыі працы і хуткага прыняцця рашэння пры адборы славутасцей у KrokApp была вызначана прыярытэзацыя для адбору славутасцяў (табл. 3).

Табліца 3 — Прыярыйтэзацыя адбору славутасцяў у KrokApp

Прыярыйтэт	Катэгорыя	Мінімальная і максімальная колькасць кропак
1	Духоўная спадчына: цэрквы, касцёлы, сінагогі, малітоўныя дамы і інш.	1
2	Абарончыя пабудовы: замкі, крэпасці, фартэцыі і г. д.	2–3
3	Гістарычна важныя будынкі: ратуша, унікальная ў сваім родзе пабудова і г. д.	2–4
4	Помнікі гістарычным асобам	1–2
5	Помнікі гістарычным падзеям, мемарыялы	1
6	Помнікі «персанажам» (прыклад: помнік літары «Ў», помнік бабру і г. д.)	1
7	Тапаграфічныя аб'екты (вуліцы, завулкі, праспекты, плошчы)	1–7
8	Прыродныя аб'екты (рака, гары, расліна і г. д.)	1
9	Іншае (заводы, комплексы і г. д.)	1

Пасля адбору і ўсіх апрацовак да тэксту, які змяшчае інфармацыю пра славутасць, дадаецца фотаздымак гэтай славутасці і яе GPS-каардынаты.

Такім чынам, паводле ўжо распрацаванай структуры мабільнай праграмы па г. Слуцку былі дададзены наступныя аб'екты (табл. 4).

Табліца 4 — Спіс славутасцей па г. Слуцк у мабільнай праграме KrokApp

Беларуская мова	Англійская мова	Руская мова
Свята-Міхайлаўскі сабор	Saint Michael's Cathedral	Свято-Михайловский собор
Слуцкая гімназія	Sluck Gymnasium	Слуцкая гимназия
Помнік Сафіі Слуцкай	Monument to Safija Sluckaja	Памятник Софии Слуцкой
Музей гісторыі слуцкіх паясоў	Museum of history of Sluck belts	Музей истории слуцких поясов

Далей можна папаўняць праграму іншымі славутасцямі горада. Праграма KrokApp з аўдыягідам для г. Слуцка знаходзіцца ў вольным доступе ў Google Play Market (па запыце «KrokApp»).

Асаблівасці перакладу. У межах перакладу на англійскую мову інфармацыі пра гісторыка-культурныя аб'екты для мабільнай праграмы KrokApp існуе шэраг асаблівасцей, звязаных з перадачай на англійскую мову імёнаў і назваў. На дадзены момант не існуе агульна прынятых, афіцыйна зацверджаных правіл перакладу на англійскую мову з беларускай уласных імёнаў, геаграфічных і іншых назваў. Гэта ўскладняе працэс перакладу, бо з'яўляецца неабходнасць выбару паміж рознымі варыянтамі транслітарацыі, якія існуюць на дадзены момант.

Прыклад — перадача лацінскімі літарамі беларускіх «ч», «ж», «ш», «х», якія могуць перадавацца або спалучэннем лацінскіх літар, або праз ужыванне гачыкаў. У межах перакладу для KrokApp было вырашана выкарыстоўваць другі з адзначаных варыянтаў. Яшчэ адно пытанне з'яўляецца пры перакладзе геаграфічных назваў, напрыклад, назваў вуліц, якія было вырашана перакладаць цалкам літаральна, не змяняючы нічога для адаптацыі іх пад англійскую мову.

Асаблівасці агучвання. Дыктару таксама даводзіцца рэдагаваць тэкст. Нягледзячы на папярэднія этапы падрыхтоўкі тэксту, апісаныя вышэй, дыктар уносіць апошнія праўкі, паколькі ён прамаўляе тэкст і разумее, лёгка яго ўспрыніаць на слых ці не.

Якасна напісаны тэкст артыкула ці навіны для сайта можа лёгка чытацца, але апынуцца грувасткім для начыткі. І наадварот, адаптаваны для начыткі тэкст можа выглядаць надта прости для сайта навін ці рэкламнага апісання славутасці, але такі тэкст будзе лаканічным і лёгкім для ўспрыніяцца на слых. Для агучвання апісанняў славутасцей KrokApp патрэбны менавіта другі варыант.

Пры адаптацыі тэксту для начыткі дыктар кіруеца ўласным пачуццём мовы, а таксама прыёмамі, засвоенымі з прафесійнай літаратуры. Ужыванне канцылярызмаў у культурна-забаўляльных тэкстах і tym больш аўдыязапісах недапушчальна.

Напрыклад, канцылярызмы — гэта празмернае ўжыванне залежнага стану (*царква была пабудавана мецэнатам замест мецэнат пабудаваў царкву*), слоў, не ўласцівых гутарковаму стылю (знаходзіцца замест ёсць, размяшчаецца замест месціца), аддзеяслоўных назоўнікаў (*адбылося знішчэнне замест знішчылі*) і г. д. Таксама ў зыходным тэксле могуць прысутнічаць відавочна лішнія слова ці ўводныя канструкцыі (для таго, каб замест каб), без якіх фраза не губляе сэнсу і якасна спрашчаецца. Праблему ствараюць і лічбы (гады, меры, даты і г. д.), якія надзвычай складана ўспрымаюцца на слых. Цалкам пазбавіцца лічбаў у гістарычных апісаннях немагчыма, таму неабходна пакідаць іх, прынамсі, як найменш.

KrokApp прадугледжвае лёгкі, апавядальны стыль экспкурсіі, калі карыстальнік не будзе ўвесь час «спатыкацца» аб грувасткія спалучэнні слоў. Тому дыктар павінны ўмець распазнаць канцылярызм і замяніць яго адпаведнікам, лёгкім для ўспрынняцца на слых.

У табліцы 5 прыведзеныя прыклады правак дыктара па ўдасканаленні тэксту перад начыткай.

Табліца 5 — Прыклады адаптациі тэксту для начыткі

Зыходны тэкст	Тэкст, адаптаваны для начыткі
Мсціслаў разам з Полацкам з'яўляеца цэнтрам беларускага кнігадрукавання.	Мсціслаў — разам з Полацкам! — называюць цэнтрам беларускага кнігадрукавання.
Палац з'яўляеца помнікам класіцызму.	Палац — гэта помнік класіцызму.
Скульптуру зрабілі не вельмі высокай, 215–220 сантыметраў.	Скульптура крыху вышэй за 2 метры.
Аўтарам помніка з'яўляеца вядомы беларускі скульптар Валяр'ян Янушкевіч.	Аўтар помніка — беларускі скульптар Валяр'ян Янушкевіч.
Нават размяшчэнне ў гэтым будынку ў савецкі час збожжасховішча не вельмі моцна паўплывала на яго знешнюю захаванасць.	У савецкі час у касцёле захоўвалі зборы, але нават гэта не сапсавала яго стан.
Каля палаца знаходзіцца пейзажны парк, у якім схаваўся будынак стайні.	Каля палаца ёсць пейзажны парк, а ў ім схаваецца будынак стайні.

Агучванне адбываеца ў спецыяльна абсталяваным для гэтага памяшканні, дзе няма старонніх гукаў. Запіс ідзе пры дапамозе мікрофона *Blue Snowball*, які мае ўласнае абсталяванне для запісу высокаякаснага гуку, незалежнае ад якасці гукавой карты камп'ютара.

Перад запісам адбываеца падрыхтоўка і нескладаная разметка тэксту. Дыктар прачытае выніковы тэкст і пазначае націск, калі неабходна. Далей расстаўляюцца лагічныя паўзы:

- / – паўпаўза (палова праговоранага пра сябе слова «раз»);
- // – паўза (праговоранае пра сябе слова «раз»);
- /// – «раз, два»;
- //// – «раз, два, тры».

Напрыклад, такім чынам выглядае размечаны заключны сказ апісання палаца Пацёмкіна:

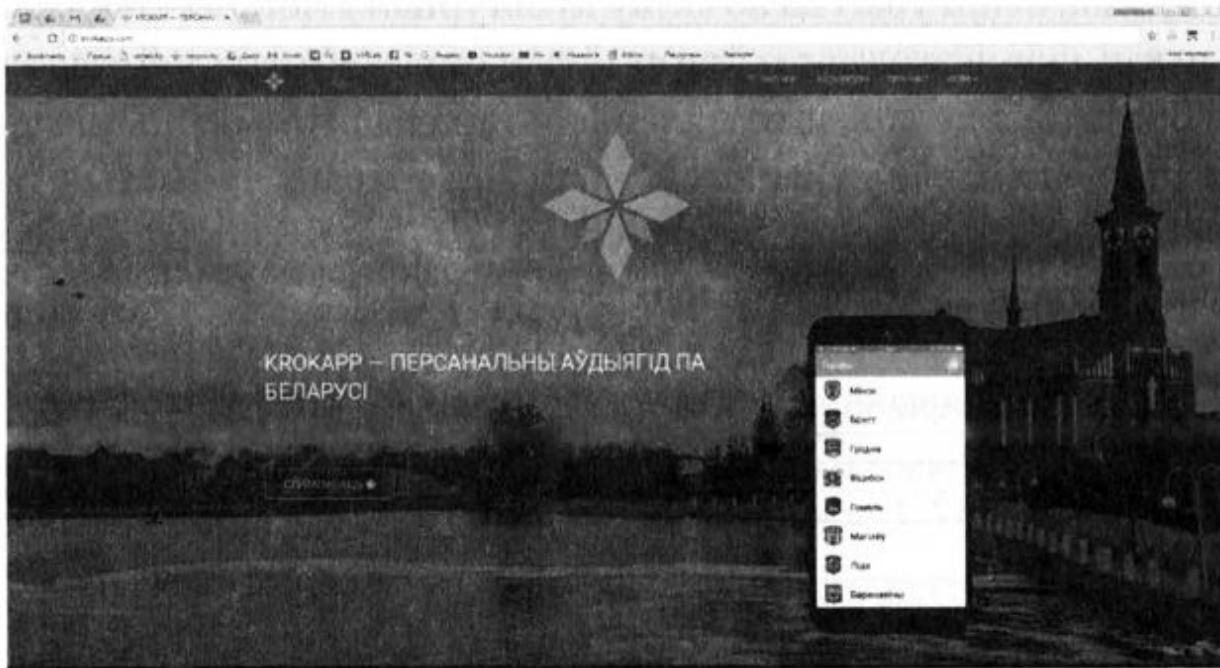
*Каля палаца / ёсьць пейзажны парк // а ў ім / хаваеца будынак
стайніяў // канец запісу*

У будучым плануеца даолучаць да працы прафесійных дыктараў, паляпшаць прафесійныя навыкі каманды цяперашніх канцэнт-менеджараў і рабіць мастацкую апрацоўку аўдыязапісаў.

Інтэрнэт-платформа культурнай спадчыны, сервер аўдыядыягіда. Для азнямлення з ідэй аўдыядыягіда KrokApp можна выкарыстоўваць сайт krokapp.com (рыс. 3).

Дадзены сайт функцыянуе на трох мовах – беларускай, англійскай, рускай. На ім можна знайсці інфармацыю пра асноўныя кампаненты, з якіх складаеца мабільная праграма KrokApp, пабачыць сабраныя ў базе дадзеных гісторыка-культурныя аб'екты на карце, а таксама перайсці да кароткага тэкстава-візуальнага агляду той ці іншай славутасці. У раздзеле «Апошніе дададзенае» можна пабачыць апошнія чатыры кропкі, якія былі дададзены ў базу дадзеных кантэнту. Далей можна даведацца імёны і ролі ў камандзе ўсіх, хто задзейнічыў ў распрацоўцы KrokApp з боку лабараторыі распознавання

і сінтэзу маўлення. Таксама можна праглядзеь невялікі пром-ролік пра мабільную праграму KrokApp.

Рысунак 3 – Знешні выгляд сайта krokapp.by

У далейшым дадзены сайт плануеца перарабіць у платформу збору і апрацоўкі гісторыка-культурнага і дапаможнага контэнту. Дадзеная платформа змога палегчыць супрацоўніцтва з Інстытутам гісторыі Нацыянальнай акадэміі навук і іншымі партнёрамі, а таксама прывабіць больш карыстальнікаў, якія жадалі б распавесці пра каштоўнасці Беларусі.

Такім чынам, адзначым, што не толькі пытанне папулярызацыі гісторыка-культурнай спадчыны можа вырашацца праз мабільныя электронныя рэсурсы, а менавіта пры дапамозе мабільнай праграмы-аўдыягіда. Праект валодае вялікім патэнцыялам. Сацыяльны эффект ад праекта заключаецца ў:

- 1) забеспечэнні якаснага сэрвісу і прадстаўлення гарадоў і мясцін замежнікам;
- 2) забеспечэнні зацікаўленасці спадчынай беларускай культуры мясцовых жыхароў гарадоў і іншых населеных пунктаў;
- 3) рэкламе і прасоўванні малавядомых рэгіональных аб'ектаў культурнай і гістарычнай значнасці;

- 4) падвышэнні ўзроўню нацыянальнай самасвядомасці жыхароў Беларусі;
- 5) прыцягненні ўвагі да аб'ектаў культурнай і гістарычнай значнасці, якія знаходзяцца ў аварыйным стане (аб'екты дойлідства).

Варта адзначыць, што маленькія гарады атрымаюць магчымасць рэкламаваць свае славутасці і павышаць турыстычную дзейнасць, а прафесійныя эккурсаводы — забяспечыць дадатковы заробак за кошт платных эккурсій.

Літаратура і крыніцы

1. KrokApp — персанальны аўдыягід па гарадах Беларусі // [Электронны рэсурс]. — 2017. Рэжым доступу : <http://krokapp.by/>. — Дата доступу : 26.09.2017.
2. KrokApp // Google Play [Электронны рэсурс]. — 2017. Рэжым доступу : <https://play.google.com/store/apps/details?id=by.ssrlab.krokapp>. — Дата доступу : 26.09.2017.
3. Zakrzewski, Cat Mobile Searches Surpass Desktop Searches At Google For The First Time // Cat Zakrzewski // [Electronic resource]. — 2016. Mode of access : <http://techcrunch.com/2015/10/08/mobile-searches-surpass-desktop-searches-at-google-for-the-first-time/?ncid=rss#.54rwqr:fdAV>. — Date of access : 12.02.2016.
4. Афіцыйны інтэрнэт-партал Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь http://president.gov.by/by/tourism_by/
5. Галь, Н. Слово живое и мертвое. — М. : Время, 2007. — 592 с., илл.
6. Историко-культурное наследие не приемлет равнодушия // [Электронны рэсурс]. — Рэжым доступу: <https://www.bsc.by/story/istoriko-kulturnoe-nasledie-ne-priemlet-ravnodushiya>. — Дата доступу: 26.09.2017.
7. Кривальцевич, Е. В. Мобильное приложение как средство межкультурной коммуникации / Е. В. Кривальцевич, М. В. Марчик, Ю. С. Гецевич // 2-й Белорусско-Прибалтийский форум «Сотрудничество — катализатор инновационного роста» / Научно-технологический парк БНТУ «Политехник». Минск : БНТУ, 2016. С. 54–55.
8. Кривальцевіч, А. В. Выкарыстанне тэхналогіі GPS для сістэматызацыі кантэнту ў мабільных праграмах турыстычнага дамену / А. В. Кривальцевіч, Ю. С. Гецэвіч, Д. А. Дзенісюк і інш. // Развитие информатизации и государственной системы научно-технической информации (РИНТИ-2016) / ОИПИ НАН Беларуси ; редкол. : А.В. Тузиков [и др.]. Минск : ОИПИ НАН Беларуси, 2016. С. 258–262.